

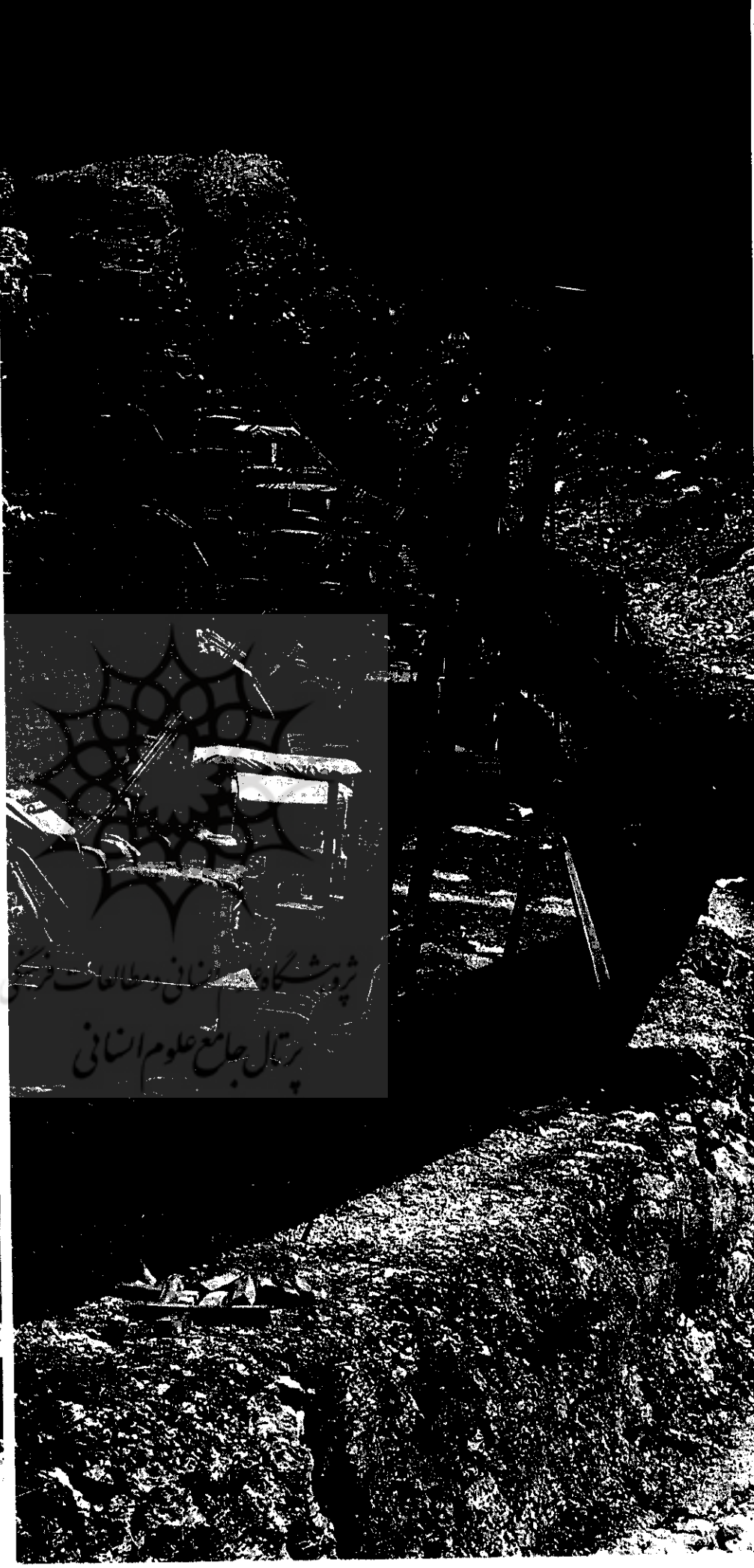
پارس جنوبی، بخش ایرانی بزرگترین سازه‌گازی جهان

گزارش ویژه مجله مید (Meed)

(به نقل از نشریه ترجمان)

بخش نفت و گاز ایران در اواخر دهه نود میلادی عمده‌تاً دلمشغول توسعه میدان گازی پارس جنوبی واقع در خلیج فارس بوده است. تقریباً نیمی از سرمایه‌گذاریهای خارجی اخیر در این صنعت، به پروژه پارس جنوبی اختصاص دارد که یکی از بهترین فرصتهای موجود برای مشارکت مقاطعه‌کاران خارجی را فراهم آورده است.

پارس جنوبی نامی است که به بخش ایرانی بزرگترین سازه‌گازی جهان اطلاق می‌گردد و بخش قطری آن به میدان شمالی موسوم است. درست ده سال

پیشگاه نشریات علمی
پرتال جامع علوم انسانی

پیش بود که پلان این سازه توسط شرکت ملی نفت ایران تهیه گردید. برنامه‌ریزان اصرار دارند که طرح توسعه این میدان گازی باید هرچه زودتر به مرحله اجرا گذاشته شود تا ایران بتواند همگام با قطر از ذخایر مشترک میدان مزبور بهره‌برداری نماید.

پروژه‌های گازی دهه ۱۹۸۰ ایران در ارتباط با میدانهای دریایی بیشتر معطوف به ذخایر میدان پارس شمالی بود که در مجاورت میدان پارس جنوبی قرار دارد. اما زمانی که حفاریهای اکتشافی توسط شرکت ملی نفت ایران و کنسرسیومی به رهبری TPL و سایپم ایتالیا، میزان ذخایر بخش ایرانی سازه پارس جنوبی / میدان شمالی را آشکار ساخت، پروژه پارس شمالی به حالت تعلیق درآمد. شرکت ملی نفت ایران نه تنها نگران آن بود که سهم خود از ذخایر مشترک گاز را به قطر ببازد، بلکه محتوای میعانات گازی در این ذخایر به معنای آن بود که می‌توان به راحتی سرمایه‌های خارجی را به آن جلب کرد.

بخش عمده‌ای از ذخایر پارس جنوبی / میدان شمالی در بخش قطری این میدان قرار دارد که سهم ایران از آن در ابتدا ۱/۳ کل ذخایر گازی این حوزه برآورد شده بود. اما طبق برآوردهای کنونی، ذخایر متعلق به ایران چیزی در حدود ۸ تریلیون مترمکعب است که تقریباً سه برابر میزان اولیه و برابر با ذخایر گازی قطر در این میدان برآورد می‌شود. ذخایر گازی میدان پارس جنوبی تقریباً ۱/۳ از کل ذخایر گازی ایران - برابر با ۲۵ تریلیون مترمکعب - را تشکیل می‌دهد و بدین ترتیب این کشور را از لحاظ دارا بودن بیشترین ذخایر گازی جهان، پس از روسیه در مقام دوم قرار می‌دهد.

میدان گازی پارس جنوبی حاوی مقادیر زیادی میعانات گازی شده است که کل آن در حدود سه میلیارد بشکه برآورد می‌شود. همچنین در عمق ۱۲۰۰ تا ۱۴۰۰ متری این میدان، ذخایر قابل توجه نفت خام وجود دارد که امکان تولید روزانه ۱۰۰ هزار بشکه در روز را فراهم می‌آورد. در صورتی که طرح توسعه ذخایر گاز و نفت این میدان کاملاً به مرحله اجرا درآید، تولید محصولات

مایع آن به میزان ۱ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت.

طرح توسعه میدان پارس جنوبی شامل ۲۵ فاز است که هر یک به فاصله زمانی مشابهی به بهره‌برداری خواهد رسید. با اجرای هر یک از فازهای این پروژه، امکان تولید روزانه ۳۵ میلیون متر مکعب گاز و ۴۰ هزار بشکه میعانات گازی فراهم می‌آید.

طرحهای در دست اقدام

شرکت ملی نفت ایران، هرچند دیر هنگام، طرح ۲۵ ساله تحقیق استراتژیک این پروژه را در سال ۱۹۹۱ به مناقصه گذاشت که در آن شرکت نفتی و گازی شرکت کردند و تا پایان سال، از شرکتهای تجاری برای شرکت در این مناقصه دعوت به عمل خواهد آمد. این تحقیقات نباید در جدول زمانی اجرای فازهای اول تا هشتم این پروژه تغییری به وجود آورد - هر چند مناقصه‌های مربوط به فازهای چهار تا هشت ممکن است قدری تغییر کنند.

در حال حاضر کار بر روی فازهای اول تا سوم این پروژه ادامه دارد. مسئولیت راه‌اندازی فاز اول پروژه مزبور بر عهده شرکت پتروپارس، یکی از شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران است. پتروپارس این قرارداد یک میلیارد دلاری را از یکی دیگر از شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران که در مناقصه سال ۱۹۹۴ برنده شده بود، تحویل گرفته است. در آن زمان شرکت جان براوانند کانستراکتورز از بریتانیا، عهده‌دار اجرای بخش مهندسی پایه این فاز بود. با توجه به موفقیت شرکت پتروپارس در کسب تسهیلات تأمین ۳۵۰ میلیون دلاری از سوی کردیت آگریکول ایندوسوز (که توسط یکی دیگر از شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران موسوم به شرکت اینتر تریدینگ نفت ایران ترتیب داده شد) انجام این پروژه با گامهای سریعتری در سال ۱۹۹۹ پیش می‌رود. شرکت پتروپارس بخش عمده‌ای از پروژه فاز اول را به مقاطعه‌کاران جز واگذار کرده است و تنها پیشنهادهای مربوط به خط لوله زیردریایی این طرح باید مورد بررسی قرار گیرد.

فاز دوم و سوم پروژه توسعه میدان

با ذخایر گازی

میدان پارس جنوبی

با ظرفیت

۲۵ تریلیون مترمکعب،

ایران از لحاظ دارا بودن

بیشترین ذخایر گازی جهان،

پس از روسیه

در مقام دوم

قرار می‌گیرد

بخشهایی از یک خط لوله پیشنهادی را احداث کرده و ایران کار بر روی سومین شاه لوله را آغاز کرده است. در صورتی که تمامی طرفهای مربوط بر سر اجرای پروژه پارس جنوبی به توافق برسند، تکمیل این خطوط لوله به وقت چندان زیادی احتیاج نخواهد داشت. با وجود این، هر یک از سرمایه‌گذاران خارجی احتمالاً خواهان ضمانت بیشتر جهت دستیابی مستقیم به بازار ترکیه خواهد بود. شرکت بی.جی. پیشنهاد جداگانه‌ای برای ساخت تأسیسات گاز طبیعی مایع شده (LNG) با ظرفیت سالیانه‌ای برابر ۶ میلیون تن، در جزیره کیش ارایه داده است، اما هنوز معلوم نیست که این پیشنهاد چگونه با نیازهای صادراتی کنسرسیوم شل مطابقت خواهد داشت، ولی در هر حال، زمان زیادی برای

فاز چهارم و پنجم پروژه توسعه میدان پارس جنوبی به منظور صادرات در نظر گرفته شده است و سرمایه‌گذاران علاقه‌مند به این پروژه، فرمولهایی را ترجیح می‌دهند که بخشی از آن را صادرات گاز تشکیل می‌دهد. علاوه بر این، طرح ساخت خط لوله‌ای به پاکستان از سوی شرکت‌های شل و بی.اچ.پی استرالیا مورد بررسی قرار گرفته بود که به سبب مشکلات سیاسی و گزارش اکتشاف گاز در پاکستان در سال جاری، به طور موقت کنار گذاشته شد.

طرح صدور گاز به ترکیه نیز با مشکلات عدیده‌ای مواجه است که مهمترین آنها، مخالفت سیاسی امریکا با این طرح است. البته چشم‌انداز آتی این طرح به اندازه‌ای که تصور می‌شود تیره و تار نیست، زیرا ایران و ترکیه هم‌اکنون

گازی پارس جنوبی نیز در سال ۱۹۹۷ طی یک قرارداد دو میلیارد دلاری به کنسرسیومی به رهبری شرکت توتال فرانسه واگذار شد. کار بر روی این فازها طبق جدول زمانی پیش می‌رود و حفاری چاهها در ماه فوریه ۱۹۹۹ شروع شده و تا به حال تمامی مقاطعه‌کاریهای مربوطه به مقاطعه‌کاران جز واگذار شده است.

مذاکره بر سر واگذاری فازهای چهارم و پنجم این پروژه همچنان ادامه دارد و تاکنون دو پیشنهاد عمده برای اجرای آن ارایه شده است. یکی از سوی کنسرسیومی به رهبری شل شامل شرکت‌های بی.جی.، گاز دو فرانس و پتروناس می‌شود که با شرکت دولتی گاز پروم از روسیه رقابت می‌کند.

اما مذاکرات جاری با مشکلات عدیده‌ای مواجه بوده زیرا گاز تولیدی در

مقاطعہ کار / سرمایہ گذار اصلی	دریایی	مقاطعہ کار خشکی	خطوط لوله زیر دریایی
فاز ۱	شرکت مهندسی سامسونگ و صدرا ۲۰۰ میلیون دلار	شرکت صنعتی دائلیم (۲۹۰ میلیون دلار) مینا (داخلی) برای نیرو و تأسیسات ضروری ۸۳ میلیون دلار	هنوز مشخص نشده است
فاز ۲ و ۳	توتال فینا / پتروناس / گاز پوم	نشنال پترولیوم کانستر اکشن (ایبوظبی) ۱۲۳ میلیون دلار	شرکت صنایع سنگین هیوندای ۱۱۰ میلیون دلار
فاز ۴ و ۵	در حال مذاکره با کنسرسیومی به رهبری گروه رویال داچ / شل و با گاز پوم		
فاز ۶ و ۷ و ۸	در حال بررسی پیشنهادها شامل الف اکتین و پتروناس		
فاز ۹ و ۲۵	طرح تحقیقی برای استراتژی توسعه درازمدت که ممکن است بر فازهای ۴ به بعد تأثیر بگذارد. شرکت کنندگان در مناقصه شامل بی.جی. گروه رویال داچ / شل، الف اکتین، گاز دوفرانس، BHP پترولیوم، لاسمو		

مترجم: م. امیری

جدول زمانی، باید در سال ۲۰۰۱ جریان یابد. با وجود این، امکان به تعویق افتادن اجرای فازهای چهار به بعد این پروژه به تلاش سرمایه گذاران برای کسب حاشیه سود بیشتر و همچنین پیچیدگی روابط بین المللی ایران بسیار محتمل است. همچنین باید احتمالاً تا سال ۲۰۰۰ منتظر ماند تا برنده مناقصه طرح تحقیقی ۲۵ ساله مشخص شود. ■

پارس، یکی از شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران، که پروژه نفت پارس جنوبی را در اوایل سال ۱۹۹۹ به مناقصه گذاشت، امیدوار است که تا پیش از پایان سال جاری، نام برنده را اعلام نماید. در میان شرکت کنندگان این مناقصه، نام شرکتهای شل، توتال و مائرسک دانمارک نیز به چشم می خورد. اولین تولیدات این سازه گازی، طبق

حصول توافق بر سر ساخت آن لازم است.

فازهای بعدی

فازهای شش، هفت و هشت پروژه توسعه میدان پارس جنوبی در اواسط سال ۱۹۹۹ به مناقصه گذاشته شد. هدف از توسعه این فازها، فراهم آوردن گاز مورد نیاز به منظور تزریق مجدد آن در میدانهای نفتی درون خشکی است. هرچند گفته می شود که شور و هیجان شرکتهای بین المللی برای شرکت در مناقصه های مربوط به این فازها به سبب صادراتی نبودن گاز تولید شده قدری فروکش کرده است، اما بسیاری از شرکتهای از جمله پتروناس و الف اکتین از فرانسه، در این مناقصه ها شرکت داشته اند. با وجود این، انتظار می رود که با توجه به امکان تولید روزانه ۱۲۰ هزار بشکه میعانات گازی برای صادرات در این فازها، تأمین مالی پروژه های مربوط به آنها به سادگی امکان پذیر باشد.

سازه هیدروکربنی پارس جنوبی به سبب وجود قابل توجهی از نفت خام، بسیار غنی است. شرکت نفت و گاز

طرح توسعه این میدان گازی باید هر چه زودتر به مرحله اجرا درآید تا ایران بتواند همگام با قطر از ذخایر مشترک این میدان بهره برداری کند